

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Takács Tibor ügyvéd által képviselt **felperesnek**, a dr. Rausch Anikó ügyvéd által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságnál 9.G.40.382/2006. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.178/2007/4. számú ítéletével befejezett az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 19. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.178/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 567.240 (Ötszázhatvanhétezer-kettőszáznegyven) forint felülvizsgálati perköltséget és az államnak az adóhatóság felhívására 1,490.800 (Egymillió-négyszázkilencvenezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a gépjármű kereskedelemmel foglalkozó felperes 1998. március 13-án együttműködési megállapodást kötött az alperessel, amelyben az alperes vállalta, hogy hitelt nyújt a felperestől gépkocsit vásárló vevők részére. A felperes vállalta, hogy a vevők által az alperes

részére biztosított vételi, illetőleg jelzálogjognak az alperes által történt érvényesítését követően az alperes által birtokba vett gépkocsikat 30 napig a saját telephelyén felelős őrzőként őrzi. Amennyiben az alperesnek 30 nap alatt e gépkocsikat értékesíteni nem kerül sor, úgy további 30 nap alatt maga kíséri meg azok eladását. Ha pedig az értékesítés ez utóbbi 30 nap alatt sem sikerül, úgy a gépjárműveket a még fennálló kölcsöntartozásnak megfelelő vételáron maga vásárolja meg.

A peres felek 2001. március 13-án engedményezési szerződést kötöttek, amelyben az alperes a felperesre ruházta át 14 adóssal - közöttük N A-val - szemben fennálló, összességében 39,777.375 Ft követelését 27 millió forint vételár ellenében. Az alperes kijelentette, hogy amennyiben a felperes a 27 millió forint vételárat megfizeti, úgy az engedményezett követelésekkel kapcsolatos - és egyéb ügyletekből eredő - igényt nem érvényesít sem a felperessel, sem annak vezető tisztségviselőivel szemben; nem tesz feljelentést és a büntető eljárásában polgári jogi igényt sem érvényesít.

A felperes mint engedményes N A adóssal szemben pert indított a Nagykanizsai Városi Bíróságnál 2,833.511 Ft hátralékos kölcsöntartozás és kamatai megfizetése iránt. A Nagykanizsai Városi Bíróság e keresetet a 10.P.20.477/2002/22. számú ítéletével elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy az adós által megvásárolt gépkocsira a felperes hamis okiratokkal lízingszerződést kötött a M Rt-vel. Az adóstól a M Rt. a gépkocsit elszállította. Azt, hogy az adós a gépkocsit elvesztette a felperes tisztségviselőinek, illetőleg alkalmazottainak a cselekménye idézte elő, ezért a felperes a kölcsön visszafizetését az adóstól alappal nem igényelheti.

A Zala Megyei Bíróság a 3.Pf.20.060/2003/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az az engedményezési szerződés, amelyre a felperes N A adóssal szemben a keresetét alapította a jóerkölcsbe ütközik. Az engedményező banknak az a kijelentése, hogy az engedményezett követelés ellenértékének kiegyenlítése esetén büntetőeljárást nem kezdeményez, a felek azon szándékára utal, hogy teljesítés esetén a felperes tisztségviselői, illetőleg alkalmazottai mentesülnek a felelősségre vonás alól. A szerződésnek ez a kikötése a jóerkölcsbe ütközik, ezáltal a szerződés a Ptk. 200.§-ának (2) bekezdése szerint semmis. A semmis szerződéssel a felperes az adóssal szembeni követelést nem szerezte meg, ezért a keresete alaptalan.

A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében az engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását, az alperes 27 millió forintban, annak 2003. április 16-ától járó kamataiban, valamint a perköltségekben való

marasztalását kérte. A per során a keresetét 24,846.673 Ft-ra és annak kamataira, valamint a perköltségekre leszállította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra az esetre, ha a bíróság az engedményezési szerződés érvénytelenségét megállapítaná 20,048.000 Ft kárának a beszámítását kérte. Arra hivatkozott, hogy ilyen összegű követelése a felperes mulasztása miatt elévülés okából behajthatatlanná vált. Viszontkeresetet is előterjesztett annak megállapítása iránt, hogy a felperes az adósoktól köteles az együttműködési szerződés teljesítéseként visszavásárolni a gépkocsikat.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság a 9.G.40.382/2006/11. számú ítéletében az alperest 24,846.673 Ft tőke, ennek 2003. április 16-ától járó kamatai és 4,305.000 Ft perköltség megfizetésére kötelezte. Jogi indokolása szerint a Zala Megyei Bíróság a 3.Pf.20.060/2003/4. számú ítéletében a jelen per tárgyát képező engedményezési szerződés semmisségét jogerősen megállapította. Utalt rá továbbá, hogy a Zalaegerszegi Városi Bíróság a 17.B.1202/2002/16. számú ítéletével a hamis tartalmú kölcsönszerződések elkészítésében közreműködő felperesi alkalmazottak bűnösségét megállapította.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 6.Pf.20.178/2007/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 4,500.000 Ft első- másodfokú együttes perköltség megfizetésére. Kifejtette, hogy az engedményezési szerződés kikötései nem ütköztek a jóerkölcshöz. Tény, hogy az alperes a Zala Megyei Bíróság által jóerkölcshöz ütközőnek minősített nyilatkozatát megtette, és az is, hogy az engedményezés ellenszolgáltatás fejében történt. Anyagi ellenszolgáltatás fejében a feljelentéstől való eltekintés vagy a feljelentés visszavonása azonban csak akkor ütközik a jóerkölcshöz, ha a feljelentés teljesen alaptalan és a kikötött ellenszolgáltatásnak sincs semmiféle jogos alapja. A perbeli esetben jogerős büntető ítélet állapította meg, hogy a felperes alkalmazottai valótlan tartalmú hitelkérelmek elkészítésével egybeként az alperes sérelmére csalás büntetettét követték el. A felperes valójában a nevében eljáró személyek által okozott kár megtérítését vállalta magára az engedményezés ellenében fizetendő vételárral, így az alperes jogszerű kártérítési igényének szerzett érvényt az engedményezési szerződés megkötésével. Az engedményezési szerződés nem irányult erkölcstelen célra, ezért a szerződést érvénytelennek tekinteni nem lehet. Minthogy a felperes a visszakövetelt 27 millió forintot érvényes engedményezési szerződés teljesítéseként adta át az alperesnek, a visszakövetelésnek jogalapja nem volt.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a keresete teljesítését kérte. A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Pp. 229.§-ának (1) bekezdésében és a Pp. 221.§-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértésében jelölte meg. Előadta, hogy a Zala Megyei Bíróság a 3.Pf.20.060/2003/4. számú jogerős ítéletében korábban megállapította, hogy a felek között 2001. március 13-án kötött engedményezési szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, ezért a Ptk. 200.§-ának (2) bekezdése szerint semmis. A Fővárosi Ítéltábla megsértette a Pp. 229.§-ának (1) bekezdését, mivel az általa hozott jogerős ítélet ellentétben áll a Zala Megyei Bíróság korábban hozott jogerős ítéletének anyagi jogi jogerőre emelkedett indokolásával. A Zala Megyei Bíróság ítéletéhez anyagi jogerő fűződik, ezért azzal ellentétes jogi álláspontra a bíróság utóbb nem helyezkedhet.

Előadta továbbá, hogy az alperes a 2001. március 13-ai engedményezési szerződés V/3. pontjában kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben a felperes az okiratban vállalt kötelezettségét teljesíti (27 millió forintot megfizet), nem tesz feljelentést a nyomozóhatóságok felé. Amikor ez a szerződés megszületett a büntetőeljárás már folyamatban volt, az alperes részéről lehetetlen volt a kötelezettség teljesítése, - ami a Legfelsőbb Bíróságnak a BH 2003/451. sorszám alatt közzétett eseti döntésében foglaltak alkalmazásával - nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

Az alperes által engedményezett követelések jelentős része nem volt érintett a büntetőeljárásban, így egyébként értelmezhetetlen az alperes azon kötelezettségvállalása is, miszerint ezen ügyletek vonatkozásában büntetőeljárást nem kezdeményez. Mivel hogy az engedményezési szerződés az V/3. pontjában foglalt alperesi kötelezettségvállalás nélkül az engedményezési szerződés egyáltalán nem jött volna létre, e rendelkezés semmissége az egész szerződést érvénytelenné teszi. Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy az alperes az engedményezési szerződés megkötése során a jóerkölcsbe ütköző módon járt el, az engedményezési szerződés semmis, az alperes a semmis szerződés alapján vételárként átvett összeget köteles visszafizetni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

-.-.-.-.-

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Alaptalanul állította a felperes, hogy a Zala Megyei Bíróság 3.Pf.20.060/2003/4. számú ítéletének indokolásában tett az a megállapítás, miszerint a jelen per tárgyát képező engedményezési szerződés a jóerkölcsebe ütközése miatt érvénytelen, olyan anyagi jogerővel bíró döntés, amelytől a jelen perben eljáró bíróság a Pp. 229.§-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértése nélkül nem térhetett el.

A Pp. 229.§-ának (1) bekezdése értelmében a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalaphól származó, ugyanazon jog iránt, ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék. A Legfelsőbb Bíróságnak a BH 2002/235. sorszám alatt közzétett eseti döntése szerint az ítélt dolog tárgya: a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, - így a felek közötti jogviszony minősítése is - amely utóbb vitássá nem tehető, attól egy későbbi perben a bíróság nem térhet el. Az anyagi jogerő beálltának konjunktív feltételei tehát az érvényesített jog azonossága, a tényalap azonossága, valamint az alanyi kör azonossága.

A perbeli esetben sem az érvényesített jog, sem pedig az alanyi kör azonossága nem állapítható meg. A Nagykanizsai Városi Bíróság előtt 10.P.20.477/2002. szám alatt a jelen per felperese mint engedményes az alperes által engedményezett követelés adósa N A ellen nyújtott be keresetet az engedményezett 3,590.184 Ft kölcsöntőke és járulékai megfizetése iránt. Az engedményezési szerződés érvénytelensége nem képezte ez első fokú eljárás tárgyát. A felperes a keresetét az érvényes engedményezési szerződésre alapította. A másodfokú eljárásban a bíróság hivatalból észlelte és állapította meg az engedményezési szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét. A keresetben érvényesített jogot a kölcsön visszafizetésére irányuló kereseti követelést azért utasította el, mert az érvénytelen szerződés alapján nem szerezhette meg a felperes a perbeli követelést. Az elbírált jog a felperes és az adós vonatkozásában a kölcsönszerződésből eredő követelés érvényesíthetősége volt.

Hiányzott az ítélet anyagi jogereje kihatásának a másik törvényi feltétele, a felek azonossága is. A jelen per alperese a Nagykanizsai Városi Bíróság előtt indított korábban ismertetett perben semmilyen módon nem vett részt, így az alanyi kör azonosságának hiányában a korábbi ítélet anyagi jogereje a jelen perre nincs kihatással. Az engedményezési szerződés érvénytelenségének az ítélet indokolásában történő megállapítása nem lehet hatályos a perben részt nem vevő engedményezővel szemben. Nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság, amikor hivatalból nem vette figyelembe a korábbi ítélet indokolásában elfoglalt jogi álláspontot, hanem a szerződés érvényessége kérdésében a felek egymás közötti viszonyában érdemi döntést hozott.

Abban a kérdésben, hogy a perbe hozott engedményezési szerződés nem ütközik a jóerkölcshbe, a másodfokú bíróság érdemben helytálló, kellően megindokolt döntést hozott, ítéletének helytálló indokait a Legfelsőbb Bíróság megismételni nem kívánja.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a perbe hozott engedményezési szerződés azért is a jóerkölcshbe ütközik, mert az alperes abban lehetetlen szolgáltatásra vállalkozott. Nem vállalhatta ugyanis, hogy büntetőeljárást nem kezdeményez a felperes tisztségviselői alkalmazottai ellen, mert az engedményezési szerződés megkötésének időpontjában a büntetőeljárás már folyamatban volt, és állítása szerint ezt az alperesnek is tudnia kellett volna.

A felperes által felhozott Legfelsőbb Bírósági döntésekből egyértelműen az állapítható meg, hogy azokban az esetekben vállalkozó kötött vállalkozási szerződést vállalkozói díj felvétele érdekében annak tudatában, hogy a szerződést nem tudja, illetve nem kívánja teljesíteni. Ezekben a jogesetekben a vállalkozó céltudatos, erkölcsstelen célra, illetőleg eredményre irányuló magatartása alapozta meg a szerződés jóerkölcshbe ütközését. A perbeli esetben az engedményezési szerződés jóerkölcshbe ütköző volta a hivatkozott eseti döntések tükrében csak akkor lenne megállapítható, ha az alperes annak tudatában kötötte volna meg a szerződést, hogy az általa tett vállalás - a büntetőeljárás megindításától való tartózkodás - a büntetőeljárások megindítása miatt már amúgy sem éri el a kívánt célt. Azt, hogy a felperes ennek tudatában kötötte volna meg az engedményezési szerződést, a felperes maga sem állította, erre korábban nem hivatkozott és bizonyítás lefolytatását sem kérte, ezért e kérdésben a Pp. 270.§-ának (2) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak nincs helye.

Végezetül annak a körülménynek, hogy a Fővárosi Ítéltábla perbeli döntése mennyiben minősül a Zala Megyei Bíróság jogerős ítélete elleni perújítási oknak, a jelen perben nincs jogi jelentősége.

Tekintve, hogy az alperes az érvényes engedményezési szerződéssel a követeléseit átruházása fejében jogszerűen jutott annak 27 millió forintot kitevő ellenértékéhez, annak visszafizetését a felperes alappal nem igényelhetette. A másodfokú bíróság ezért jogsértés nélkül változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét és utasította el a felperes keresetét.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.178/2007/4. számú ítéletét a Pp. 275.§-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78.§ -ának (1) bekezdése szerint köteles az alperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni.

Az alperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének a/ és b/ pontja, valamint (5) bekezdése szerint felszámítható - az ÁFA-t is tartalmazó - ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

A felperes illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. törvény 64.§-a alapján alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése és 15.§-ának (1) bekezdése szerint a felperes köteles az államnak az adóhatóság felhívására megtéríteni.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2008. január 3.

Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s.k. a tanács elnöke, Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. előadó bíró, Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági írnok
(Prohászka Béláné)